

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Babür İmparatorluğu

Oğuz Türkoğlu

PARANA

Babür İmparatorluğu

Oğuz Türkoğlu

PARANA

© 2022, Parana Yayınları

© Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri
Yasası gereğince Parana Yayınlarına aittir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 41839

Parana Yayınları: 120

Genel Yayın Yönetmeni: Emine Yıldızgil

Editör: Kemal Kaçamak

Kapak ve İç Tasarım: Mehmet Vural

Baskı: Nur Basım Yayın

Maltepe Mh. Davutpaşa Cd. Güven San. Sitesi
C Blok: 83/3 No: 258 Zeytinburnu / İstanbul

Tel: 0507 466 20 69

Sertifika No: 50926

ISBN: 978-625-7234-57-3

1. Baskı: Temmuz 2022

Parana Yayınları

Ömerli Mah. Hadımköy-Ömerli Cad

No:65 Kat:2 D:2 Arnavutköy/İstanbul

Tel: 0552 274 8070

İnternet: paranayayinlari.com

E-mail: paranayayinlari@hotmail.com

BABÜR İMPARATORLUĞU

Babür'ün Ortaya Çıkışı ve Babür İmparatorluğu'nun Kurulması

Büyük Timur İmparatorluğu'nun zayıflayıp yıkılmasından sonra Türkistan'da Şeybanîler, İran'da Safeviler, Hindistan'da da Delhi Türk Sultanlığı gibi devletler kurulmuştu. Babür Devleti de, Delhi Türk Sultanlığı'ndan sonra Hindistan'da kurulan ikinci Türk devletidir.

Babür İmparatorluğu'nun kurucusu olan Zahîrüddin Muhammed Babür, baba tarafından Timur'un torunudur. Annesi ise Çağatay hükümdarı Yunus Han'ın kızıdır. Ba-

bür'ün babası Ömer Şeyh Mirza, Timurluların Fergana valisi idi. Babasının 1494 yılında ölümü üzerine onbir yaşında onun yerine geçerek Fergana valisi oldu. Babür, saltanatının ilk yıllarında Timuroğullarından diğer beylerle mücadele etmiştir. Babür, iç karışıklıklar ve Özbek hücumları sonucunda 1501 yılında tahtını kaybederek, kendine bağlı az bir kuvvetle Horasan'dan güneye doğru gitmek zorunda kalmıştır. Ancak mücadeleden vazgeçmeyen Babür, Timur Devleti'ni yeniden canlandırmak istiyordu. 1504 yılında Kabil'i Afgan beylerinin elinden almayı başaran Babür, ele geçirdiği toprakları kendisini yalnız bırakmayan mirzalara ve beylere dağıtarak küçük bir devlet kurmuştur.

1509-1511 yıllarında Türk dünyasına egemen olmak isteyen üç büyük devlet vardı. Bunlar Özbek Hanlığı, Osmanlı Devleti ve İran Safevî Devleti idi. Babür, kendi gücüyle Türkistan'a egemen olamayacağını anlayarak Safevî hükümdarı Şah İsmail'den yardım istedi. Şah İsmail'de Türkistan'da etkili olabilmek için bu isteği kabul etti. Babür Şah, İsmail'den aldığı yardımla Buhara, Semerkant, Taşkent ve Fergana'yı Özbeklerden almayı başarak topraklarını genişletti ve Timur'un tahtına oturdu (1511). Şah İsmail de böylece Babür'ün sayesinde Türkistan'a egemen olmuştu. Ancak Türkistan Türkleri, Babür'ün Şah İsmail'in etkisinde kalmasından rahatsızlık duyduklarından Babür'e karşı cephe aldılar. Bu durumdan yararlanmak isteyen Özbekler de Babür'e karşı harekete geçtiler. Şah İsmail'in yardımına rağmen mücadeleyi kaybeden Babür, Türkistan'dan çıkmak zorunda kalmıştır. Bunun üzerine Babür, Timur ülkesini ele geçirme ümidini kaybedince yönünü Hindistan'a çevirmiştir.

Babür, Delhi Sultanlığına karşı yardım isteyen Afgan beylerinin daveti üzerine 1517 yılında Hindistan'a gelmişti. Uzun mücadelelerden sonra Kandehar ve Pencap şehirlerini ele geçirmeyi başaran Babür (1524), Panipat'da 1526 yılında Delhi Sultanı İbrahim Ludi ile yaptığı savaşı kazanarak Delhi ve Agra şehirlerini ele geçirmiştir. Böylece kendisini hükümdar ilan eden Babür, Hindistan'da kendi adını taşıyan devletini kurdu.(1526)

Babür İmparatorluğu'nun Gelişmesi

Kısa sürede Afgan emirlerini ve Hindu prenslerini yenerek Kuzey Hindistan'ın fethini tamamlayan Babür, 1530 yılında Agra'da öldü. Babür'ün yerine vasiyeti gereği oğlu Hümayun (1530–1556) geçmiştir. Hümayun döneminde Gücerat hükümdarı yenilgiye uğratılarak toprakları ele geçirilmiştir. Hümayun'un karşılaştığı en büyük tehlike Bihar Sultanı'nın atabeyi olan Şir Han'la yaptığı mücadeledir. Şir Han, 1539 yılında bir gece baskınıyla Hümayun'u ağır bir yenilgiye uğratarak sultanlığı ele geçirmişti. Daha sonra Şir Han'la mücadele eden Hümayun ve kardeşleri başarılı olamayarak İran'a sığınmak zorunda kalmışlardır. 15 yıl süre ile tahtını kaybeden Hümayun, Safevîlerden aldığı yardımla tekrar tahtına sahip olmuş ve kardeşlerini de etkisiz hale getirmeyi başarmıştır (1555). Hümayun, tahtına sahip olduktan kısa bir süre sonra da ölmüştür (1556).

Hümayun'dan sonra 13 yaşındaki oğlu Ekber (1556–1605) Babür tahına geçmiştir. Sultan Hümayun'un tecrübeli komutanlarından olan Bayram Han da Ekber'in atabeyi olmuştur. Sultan Ekber, hâkimiyetini sağlamlaştırmak

için, ülkeyi yeniden ele geçirmek ve fetihlerde bulunmak zorunda kalmıştır. Gücerat, Ganj Vadisi, Bengal, Kâbil, Keşmir ve Kandahar'ı alarak topraklarını genişleten Sultan Ekber, ülkesinde birlik ve düzeni sağlamış, halkına da dinî hoşgörü göstermiştir. Ekonomik alanda da yeni düzenlemeler yapan Sultan Ekber, Safevîler, Özbekler, Osmanlılar ve Portekizlilerle ticari ilişkiler kurmuştur.

Sultan Ekber'den sonra oğlu Selim "Cihangir" unvanı ile tahta oturmuştur (1605–1627). Cihangir, babası Ekber'in aksine zayıf karakterli ve eğlenceye düşkün bir hükümdardı. Onun zamanında İngilizler, Hindistan ticaretine el atmışlardır (1613). Cihangir'den sonra oğlu Şah Cihan hükümdar olmuştur (1628–1658). Bu dönemde Tibetlilerle yapılan mücadeleler sonucunda başarılı olunarak sınırlar genişletilmiştir. Şah Cihan zamanında devlet, özellikle sanat ve mimarlık alanlarında gelişme göstermiştir. Dünyanın en güzel ve gösterişli anıtlarından biri olan Tac Mahal'i Şah Cihan, ölen karısı Mümtaz Mahal (Ercümen Banu Begüm) için yaptırmıştır. Tac Mahal'in yapımı yaklaşık 22 yıl sürmüştür. Anıtın mimarı Mimar Sinan'ın öğrencilerinden olan İstanbullu Mehmet İsa Efendi'dir. Yapıda tamamen ak mermer kullanılmıştır. Anıtın yine ak mermerden dört minaresi vardır. Kubbenin mimarı ise İstanbul'dan gelmiş olan İsmail Efendi'dir. Mermer duvarlara yüz binlerce akik, sedef, firuze gömülmüştür. Ayrıca bunların içinde 42 zümrüt, 142 yakut, 625 pırlanta, 50 tane de çok büyük inci vardır. Şah Cihan'da 1666'da yine bu anıta gömülmüştür.

Şah Cihan

I. Alemgir (1658–1707), babası Şâh Cihan'ın ölümünden sonra kardeşleri ile yaptığı mücadeleyi kazanarak tahta çıkmıştır. I. Alemgir döneminde, İngilizlerden sonra Hollandalılar da Gücerat limanlarında ticari imtiyaz elde etmişlerdir. I. Alemgir, buradaki yabancı şirketlerin sömürücü tutumlarını önlemeye çalışmış, gümrük vergilerini artırmıştır. Halkın Hindulaşmaması için de büyük çaba harcamıştır.

Babür Devleti'nin Zayıflaması ve Yıkılışı

I. Alemgir'in 1707'de ölmesiyle Babür Devleti gerilemeye başlamıştır. Devlette taht kavgaları ve dinî nitelikli büyük ayaklanmalar çıkmıştır. Bu mücadeleler sonucunda Afganlılar, bağımsızlıklarını kazanmışlardır. Böylece Babür Devleti, 1723 yılında Delhi ve Haydarabat devletleri olmak üzere ikiye bölünmüştür. Bu durumdan yararlanmak isteyen Safevî hükümdarı Nadirşah, 1738 yılında Kandahar'ı ertesi yıl da Delhi'yi ele geçirmiştir. Nadirşah, İndus'un batısındaki toprakların İran'a bırakılması ve devlet hazinesinin de kendisine verilmesi şartıyla, Babür hükümdarı Muhammet Şah'ı tahtında bırakmıştır. 1766 yılında İngilizler, Babür hükümdarı Şah Alem ile Allahabat Antlaşması'nı imzalayarak, Hindistan'daki iktisadi hâkimiyeti ele geçirmişlerdir. 1857 yılında İngilizlere karşı çıkarılan Sipahi İsyanı Babür İmparatorluğu'nun sonunu getirmiştir. Sipahi isyanının temel nedenleri şunlardır:

- Ekonomik durumun bozuk oluşu,
- Şehirlerdeki işsizlik oranının çoğalması,
- Hinduların misyoner faaliyetleri sonucunda, ülkenin yarım yüzyıl sonrasında Hristiyanlaştırılacağına inanılması,
- Müslümanların ülkedeki egemenliğin İngilizlere kaptırılmış olmalarından dolayı duydukları rahatsızlık,
- Müslümanların Hristiyan misyonerlerine karşı duydukları tepkiler,
- İngilizlere karşı düşmanlık duygularının gelişmesi, halkın II. Bahadır Şah etrafında toplanmasına sebep olmuştur.

Babür İmparatorluğu'nda Kültür ve Uygarlık

Devlet Yönetimi

Babür İmparatorluğu'nun başında bulunan hükümdar için padişah, şehinşah, şah ve hakan unvanları kullanılmıştır. Babür hükümdarları Delhi ve Agra'daki saraylarda otururlardı. Bu saraylar duvarlarla çevrili olup, askerler tarafından da korunurdu. Şehzadelerin devlet yönetim tecrübesi kazanmaları ve yetişmeleri için büyük illerde ve orduların başında görevler verilirdi. Devlet yönetiminde hükümdardan sonra en yetkili kişi vekil-i mutlak denilen hükümdar vekili idi. O, bütün sivil ve askeri işlerde hükümdarın vekili durumundaydı. Fakat güçlü hükümdarlar döneminde bu makama görevli atanmamış, hükümdar

devleti kendisi yönetmiştir. Devletin mali işlerine bakan kişi ise vezir idi. Vezir aynı zamanda en büyük divan olan Divan-ı Âla'nın da başkanı idi. Bu divanın başlıca görevleri, devletin giderlerini denetlemek, devletin bütün gelir ve gider defterinin tutulmasını sağlamak ve hükümdarları mali işler konusunda aydınlatmaktı.

Babür İmparatorluğu'nda ülke, yönetim bakımından vilayetlere (şube) ayrılmıştır. Bu vilayetlerin başında hem vali hem de komutan olan şubedar bulunurdu. Şubelerdeki güvenlik işlerinden kutval sorumlu idi. Babürlülerde şubeler kazalara (serkar), kazalar da kasabalara (nahiye=pergene) ayrılmıştı.

Babür İmparatorluğu'nda saray ve devlet işlerinde çalışan, yönetimde etkili diğer görevliler de şunlardır:

Mühürdar: Hükümdarın mührünü taşıyan görevlidir. Mir bahşi: Ordunun yönetiminden ve mali işlerden sorumlu kişidir. Mir bahr: Deniz, ırmak ve liman işlerinin başıdır. Bar beyi: Sarayın baş teşrifatçısıdır. Ayrıca dilekçeleri alan ve saraya gelen kişileri hükümdara takdim eden görevlidir. Hansalar: Sofracı başıdır. Ahta Beyi: Ahır beyidir ve hükümdarın atlarından sorumludur. Kur Beyi: Hükümdarlık alâmetlerini muhafaza eden görevlidir. Münşi: Hükümdarın başkâtibidir. Kadı-ül-kzzat: Adalet işlerinin başıdır.

Ordu

Babür Ordusunun büyük bir kısmı tuyul (ikta) sahibi kişilerin beslediği askerlerden oluşuyordu. Devlet, bir beye toprak veya para verir, beyde bunun karşılığında

belirli sayıda asker besleyerek savaşa hazırlardı. Ayrıca hükümdarların güvendiği kişilerden oluşan hassa askerleri de vardı. Ordunun idari ve mali işlerinin sorumlusu mir bahşi denilen görevli idi. Babür ordusu atlı ve yaya askerlerinden oluşuyordu. İlk zamanlar ordu da filler de yer almış, fakat topun kullanılması ile ordudaki fillerin sayısı gittikçe azaltılmıştır.

Toprak Yönetimi ve Maliye

Babür İmparatorluğu'nda topraklar iki bölüme ayrılmıştı. Birincisi doğrudan doğruya hükümdara veya hazineye ait topraklardı. Bunlara halise topraklar denirdi. İkincisi de hizmetleri karşılığında çeşitli idarecilere ikta olarak verilen topraklardı ki bunlara da tuyul topraklar adı verilmiştir. Halise ve Tuyul topraklar dışında süyûrgal ve altamga topraklar da vardı. Süyûrgallar; âlimlere, dünyadan elini eteğini çekmiş şeyhlere ve yoksullara verilen topraklardı. Geçici hizmet karşılığı daimî olarak verilen topraklara da altamga denirdi.

Babür İmparatorluğu'nun başlıca gelir kaynakları; deniz taşımacılığından elde edilen gelirler, tuzlaların ve gümrüklerin gelirleri, toprak ve toprak ürünlerinden alınan vergiler, cizye, hükümdara sunulan hediyeler ile yarı bağımsız devletlerin ödedikleri vergilerdi.

Babür İmparatorluğu'nun para birimi de rupi denilen gümüş para idi. Ayrıca alışverişte gümüş paranın yanı sıra altın ve bakır paralar da kullanılırdı.

Din, İnanış ve Hukuk

Babür hükümdarları Hindistan'da İslamiyetin yayılması için çok çalışmışlardır. Hükümdarlar din adamlarına büyük saygı duymuşlar ve din adamlarının çok iyi yetişmeleri için de gayret göstermişlerdir. Dinî konularda hoşgörülü olan Babür hükümdarları, ülkelerinde şeri hukukun yanında örfi hukuku da kullanmışlardır. Babür Devleti'nde din işlerine Sadr denilen din adamları bakardı. Sadrların başındaki görevliye de Sadrü's sūdûr denilirdi. Devlet merkezinde adalet işlerinin başındaki görevliye de kadı-ül-kuzzat denilmiştir. Her vilayet merkezinde ve kazalarda kadılar bulunurdu. Kadılar davaları şeriata göre sonuçlandırırlardı. Hükümdarlar da belli günlerde davalara bakarlar ve yanlarındaki kadılara danışarak hüküm verirlerdi.

Bilim, Dil ve Edebiyat

Babür hükümdarları bilime, bilim adamlarına, şair ve sanatçılara büyük önem verip onları korumuşlardır. Özellikle Ekber Şah döneminde eğitime büyük önem verilmiş ve onun zamanında birçok medrese açılmıştır. Medreselerde ahlak, matematik, astronomi, tarım, ölçme bilgisi, ev idaresi, siyaset ve idarecilik, mantık, tıp, tarih ve dinî bilimlerle ilgili dersler okutulmuştur.

Babür İmparatorluğu'nun resmî dili Farsça idi. Saray ve orduda ise Türkçe konuşulurdu. Ekber Şah döneminde pek çok eser Farsçaya tercüme edilmiştir. Tarihçi Ebul Fadl Allâmî, Ekber Şah adına Ekbernâme ve Ayin-i Ekberî adlarında iki değerli eser yazmıştır. Hoca Nizamüddin

Ahmet'in yazdığı Tabakat-ı Ekber adlı kitabı da, Hindistan tarihini anlatan önemli eserlerden birisidir.

Sultan Babür, yoğun işleri arasında bilim ve sanatla da uğraşmıştır. Babür, iyi saz çalmış ve besteler yapmıştır. O aynı zamanda çok iyi bir hattattı. Hatt-ı Bâburî adıyla bir yazı da icat etmiştir. Babür'ün Çağatay Türkçesi ile yazdığı eserlerden bazıları; Babür name, Aruz Risalesi, Mübeyyen, Risale-i Validiye Tercümesi ile şiirlerini topladığı bir de Divan'ı vardır. Sultan Babür'ün seyahat ve hatıra kitabı olarak yazdığı Vekayi adlı eseri, genelde Babürname olarak bilinir. Eser sade ve açık bir Türkçe ile yazılmıştır. Babür eserinde idari, ahlaki, fikrî ve edebî hayatını anlatmıştır. Ayrıca gezip gördüğü yerlerin sosyal ve kültürel özelliklerine de değinmiştir.

Sultan Hümayun'un kız kardeşi Gülbeden Begim, Hümayun name adında Farsça bir tarih kitabı yazmıştır. Sultan Cihangir tarafından yazılan Tüzük-i Cihangiri adlı hatırat da önemli bir eserdir. Sultan Şah Cihan döneminin en ünlü tarihçisi de Abdülhamit Lahverî'dir. Yazdığı eserinin adı Padişahname'dir. Sultan Alemgir devrinin ünlü şairi ise Mirza Abdülkadir Bedil'dir. Sultan Alemgir, döneminin olaylarının yazılmasını bilinmeyen bir nedenle yasaklamıştır. Onun tarihçisi olan Münşi Muhammed Kazım'ın kaleme aldığı Alemgirnâme'si bu nedenle onuncu yılda kesilmiştir. Özellikle Sultan Ekber ve Cihangir devrinde Hindulara büyük kolaylıklar gösterilmesi nedeniyle, Hindular tarafından çok güzel edebî ürünler ortaya konulmuştur.

Ekonomi

Babürlüler, Hindistan'ı bayındır hale getirmek, ticareti canlandırmak ve tarım üretimini artırmak için tedbirler almışlardır. Topraklar işlenmiş, sulama kanallarının yar-dımıyla tarımsal üretim artırılmıştır. Babür Devleti'nde üretilen başlıca tarım ürünleri buğday, pirinç, pamuk ve darıdır. Avrupa'ya ihraç ettikleri tarım ürünleri ise afyon, çivit, biber ve çeşitli baharatlardır. Babür Devleti'nde pamuklu dokuma, gemi yapımı, şeker ve yağ sanayisi ile kuyumculuk, altın, gümüş, fildişi ve oymacılık gibi el sanatları da gelişmişti.

Babür İmparatorluğu güçlü bir ihracat potansiyeline sahip bir ülke idi. Barut yapımında kullanılan güherçile, ihraç edilen malların başında geliyordu. Altın ve gümüş gibi değerli madenler Hindistan'da az olmasından dolayı dışarıdan temin edilmiştir. Ordunun ihtiyacını karşılamak için Türkistan, İran ve özellikle de Arabistan'dan çok sayıda at getirilmiştir.

Babür İmparatorluğu'nda kara ticareti Türkistan, Horasan ve İran ile Lahor, Kabil, Kandahar üzerinden kervanlarla yapılırdı. Coğrafi keşifler sonucu Ümit Burnu yoluyla Hindistan'a ulaşılnca, bu kervan yolu eski önemini yitirmiştir. Daha sonraları Avrupalı tüccarlar Hindistan ticaretinde etkili olmuşlardır. Özellikle İngilizler, tüccarları için Faktory (Fektori) denilen bölgeler elde ederek, buralarda yerli tüccarlardan aldıkları malları depoluyorlar, ticari gemileri gelir gelmez de bu malları gemilerine yüklüyorlardı. Önceleri ticari amaçla Hindistan'a yerleşen İngilizler, daha sonralarda ise Hindistan'ı İngiliz Sömürge İmparatorluğu'nun bir parçası

durumuna getirmişlerdir.

Sanat

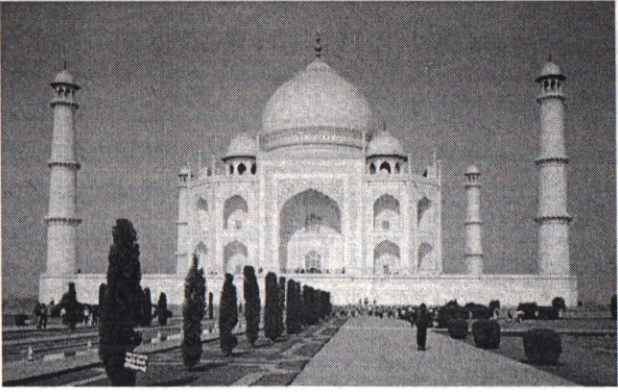
Babür İmparatorluğu'nda mimari, resim ve süsleme sanatları gelişmiştir. Hindistan'da yapılan eserlerde yontulmamış kırmızı kum taşı ve ak mermer bolca kullanılmıştır. Sultan Babür, Hindistan'da beş yıl gibi kısa bir süre bulunmasına rağmen, yine de birçok eser yaptırmıştır. Panîpat zaferini ebedileştiren Kâbil şah Camii, Sambhal Camii ile Agra Camisi bunlardan bazılarıdır. Sultan Hümayun devrinde birçok eser yaptırılmışsa da, bugün bunlardan çok azı ayakta kalabilmiştir. Sultan Hümayun, Agra'da yıkık bir cami ile Fethâbât Camisi'ni inşa ettirmiştir. Sultan Ekber, uzun süren saltanatı sırasında pek çok mimari eser yaptırmıştır. Bu eserlerin başlıcaları, Hümayun Türbesi, Şemseddin Eteke Han Türbesi, Agra Kalesi, Lahor Kalesi, Givalyor'da Muhammed Gavs Türbesi, Cavnpur Köprüsü ve Agra'nın batısında yaptırdığı Fetihpur Sikri Şehri'dir. Fetihpur Sikri, her türlü ihtiyacın karşılandığı bir şehir olup, içinde camiler, türbeler, hanedan hanımları için saraylar yapılmıştır.

Hümayun Türbesi

Sultan Cihangir'in mimarlık alanındaki çalışmaları, diğerlerine göre azdır. Onun döneminde yapılan eserler arasında Lahor'da Motî Mescid (İnci Cami) ile tamamına yakını beyaz mermerden inşa edilmiş olan, kayınpederi İtimâd ed-Devle için Agrâda yaptırdığı türbesidir.

Şah Cihan devrinde Babürlü mimarisi en parlak devrini yaşamıştır. Bu devirde yapılan eserlerin en önemlisi Tac Mahal'dir. Şah Cihan, ölen karısı Mümtaz Mahal (Ercümen Banu Begüm) için yaptırmıştır. Tac Mahal'in çok güzel bir bahçesi ve yakınında da bir camisi vardır. Şah Cihan devrinin en önemli eserlerinden birisi de Delhi Kalesi (Kırmızı Kale)'dir. İstanbul'daki Topkapı Saraylar topluluğunun bir benzeridir. Sultan Alemgir devrinde mimari yönden bir çöküş başlamış olsa da buna rağmen yine de bazı eserler yaptırılmıştır. Bunlar Lahor'daki Padişahî Cami'si ve Delhi kalesindeki Motî Mescit'idir.

Taç Mahal

Babür İmparatorluğu'nda süsleme sanatları içerisinde özellikle kakmacılık çok gelişmiştir. İnşa edilen mimari eserlerin iç ve dış yüzeyleri, genellikle mermere kakılan renkli değerli taşlarla çeşitli şekiller meydana getirilerek süslenmiştir. Ayrıca Babürlerde minyatür sanatı da çok gelişmiştir.

Babür İmparatorluğu Hükümdarları

Babür Şah (1483 – 1530)

2) Nasireddin Muhammed Hümayun Şah (1530 – 1540)

3) Ekber Mirza Şahı (1556 – 1605)

4) Cihangir Şah (1605 – 1627)

5) Şah-i Cihan I (1627 – 1658)

6) Alemgir Şah I (1658 – 1707)

- 7) Bahadır Şah I (1707 – 1712)
- 8) Cihahgir Şah (1712 – 1713)
- 9) Ferruh – Siyer Şah (1713 – 1719)
- 10) Refiudderecat Şah (1719)
- 11) Şah-i Cihan II (1719)
- 12) Muhammed Şah (1719 – 1748)
- 13) Ahmet Şah (1748 – 1754)
- 14) Alemgir Şah II (1754 – 1759)
- 15) Şah-ı Alem (1759 – 1806)
- 16) Ekber Şah (1806 – 1837)
- 17) Bahadır Şah II (1837 – 1858)

Babür İmparatorluğu Haritası

Babür İmparatorluğu (1526-1858)

Hindistan Türk Sultanlığı'nın ardından yine bir Türk kökenli sultanlık olan Babür Sultanlığı (1526-1858) Hindistan'a hâkim oldu. Timur'un torunlarından olan Babür Şah'ın kurduğu bu sultanlık, Hindistan alt kıtasının büyük çoğunluğuna hâkim olmuştu. Babası Ömer Mirza, annesi ise Kutluğ Nigar Hanım'dı. Babür'ün soyu bir yandan Timur'a, diğer yandan ise Cengiz Han'a kadar uzanmaktaydı. İki büyük devlet adamının ve komutanın yüksek özellikleri Babür'de toplanmıştı. Gerçek adı ise Zahirüddin Muhammed Babür'dü. Türkistan'ın Fergana şehrinde dünyaya gelmişti. Son derece yiğit, korkusuz ve teşkilatçı biriydi. Özbekler tarafından Türkistan'dan kovulunca, yanındaki az sayıda asker ile Hindistan'da büyük bir imparatorluk kurmaya muvaffak oldu. Babürlülerden önce kurulan Delhi Türk Sultanlığı'nın önemli devlet adamlarını yanına çekmeyi başardı ve zaten zor günler yaşayan sultanlığın yerine kendi devletini kurdu.

Babür'ün tek hayali, Hindistan'a hâkim olmaktı. Babür Şah, Delhi Sultanı İbrahim Lodi'yi 1526 tarihinde Panipat Savaşı'nda yenerek devletini kurmuş oldu. Babür Şah, Çağatay Türklerinden gelmektedir. Roux, Babur adlı eserinde Babür'den bahsederken, hem Türk hem Moğol olan Babur diye bahsetmekte ve Babür'ün anne tarafından Türk olduğunu ifade etmektedir. Babası Özbekistan civarındaki Fergana bölgesinde hâkimiyet kurmuş, Babür ise bu bölgeden büyük bir devlet meydana gelmeyeceğini anlamıştı. Babasının ona devrettiği miras küçük bir şehirdi; fakat güçlü bir şehirdi. Fergana, dağlar ile çevrili olmasının yanı sıra çöllerle de kaplıydı

ve ülkenin çok az bir kısmı tarıma elverişliydi. Dağlardan değerli taşlar çıkartılmakta ve ihraç edilmekteydi. Ayrıca Fergana Devleti'nin toprakları Çin'den Avrupa'ya kadar uzanan İpek Yolu'nun güzergâhlarından birisiydi.

Fergana Krallığı'nın başkenti Andican şehriydi ve halkının tamamı Türklerden müteşekkildi. Babür'ün doğduğu dönemde Türkistan'da yaşayan Moğollar hızla Türkleşmeye başlamıştı. Moğolların Türkleşmesinde İslamiyet'in olduğu kadar Çağatay dilinin ve edebiyatının da rolü büyüktü. On bir yaşında tahta çıktığında, gözünü Hindistan'a diken Babür, 1526 yılında Delhi'yi aldı. Böylece devletin temeli atılmış oldu. Bu devlet, Hindistan'da kurulan en büyük Türk-İslam devletiydi. Sertlik yanlısı değildi; gereği olmazsa savaşmaz, boş yere kan dökmezdi. Merhameti sebebiyle çok kişi kendisine bağlılık sözü verdi ve Müslüman oldu. Hatıralarını "Babürname" adlı eserinde kaleme aldı. Eserinde, yaptıklarından ziyade yapamadıklarından söz etmiş ve hatalarını sıralamıştı. Çağatay Türkçesinin en büyük şairlerinden sayılmakta olan Babür, 47 yaşında iken vefat etti.

"Babur Şah, yalnız Türklüğün değil, cihan tarihinin en seçkin şahsiyetlerinden biridir. Askeri, siyasi ve idari büyük dehasının yanında, muazzam bir edebi dehaya da sahipti. Bütün Türk edebiyatının en büyük şair ve ediplerinden birisidir. Türkçenin Çağatay lehçesi ile şiir yazan şairler içinde Babur, Nevaî'den sonra en büyüğüdür. 'Babur-Name' denen ve dünyanın bütün büyük dillerine çevrilen hatıraları ise, Türkçe nesrin şahikalarından biridir. Hatta Türkçe edebi nesrin bütün Türk edebiyatındaki en büyük şaheseri sayılabilir.

Babür'ün, bu ölümsüz hatıralarından ve şiirlerini toplayan Divan'ından başka birkaç eseri daha vardır. Türkçe dışında mükemmel şekilde Farsça, Arapça ve Moğolca konuşan, okuyan ve yazan Babür, aynı zamanda bir edebiyat nazariyecisi, bestekâr, hukukçu, botanik ve zooloji bilgini, hattat ve bahçe mimarı idi. Ancak zamanımıza hiçbir bestesi kalmamıştır. Şiirleri bütün Türk dünyasında rağbetle okunmuştur..." (Öztuna, s. 81)

Avrupa'da Yaşananlar

Babür'ün yaşadığı dönemde, Avrupa'da büyük gelişmeler meydana gelmekteydi ve yaşanan gelişmeler sadece Avrupa tarihini değil, aynı zamanda dünya tarihini etkileyecek kadar önemliydi. Bilinen dünya, üç büyük kıtadan müteşekkildi. Amerika, Antarktika ve Avustralya kıtaları henüz keşfedilmemişti. Buralarda büyük medeniyetler vardı, fakat dünyanın diğer bölümü bunlardan habersizdi. Avrupalılar ise ticareti daha çok Asya ülkeleri ile yapmakta ve önemli ürünleri ihraç etmekteydi. Önemli ürünlerin İpek ve Baharat yolları ile Avrupalılara ulaşması çok uzun sürüyor ve ürün birden fazla el değiştirdiği için fiyatı katlanarak satılıyordu.

Asya ve Afrika ticareti, Müslüman ve Türk devletlerinin elinde idi. Bu durum, Avrupalıları rahatsız etmekte ve yeni ticari yollar aramaya onları sevk etmekteydi. Dünyanın düz olduğuna inanan Avrupalılar, ayrıca gemileri yok eden canavar efsaneleri ile büyümüşlerdi. Bu korkular, Avrupalıların gemiye binmesini engelliyordu. Pusulanın Avrupalı gemicilerin eline geçmesi ile işler değişti. Pusulanın Çinlilerden Türklere, Türklere de Araplara

geçmesi ile birlikte Müslüman Araplar pusulayı öğrendiler; Asya ve Afrika'nın doğu bölgelerine hem ticaret hem de İslamiyet'i yaymak maksadı ile birçok deniz seferi düzenlediler. Haçlı Seferleri ile Avrupalılarda pusulayı öğrenmiş oldular.

15. yüzyılda Avrupalı denizciler, pusulanın vermiş olduğu güven ile yeni ticaret yolları bulabilmek amacıyla okyanuslara açıldılar. Pusulanın gemicilik alanında kullanılmaya başlanması ile açık denizlerde seyahat kolaylaştı. Böylece Avrupalılar, Antarktika dışındaki kıtaları keşfettiler ve sömürge alanları oluşturdular. Okyanusa ilk çıkan Avrupalı kâşifler Portekizlilerdi. Bunlar, Batı Afrika'ya kadar gelmişler ve buradaki zenginlikleri tanımaya başlamışlardı. İtalyan Kaptan Kolomb ise doğu ticaret yollarına alternatif bir yol bulmak için sürekli batıya gitme tezini savunuyor ve bu uğurda çalışıyordu. Fakat hiçbir Avrupalı devlet, Kaptan Kolomb'a istediği gemi ve tayfaları vermedi. Sonunda aradığı desteği İspanyollardan buldu ve 15. asırda Karayipler'e çıktı. Burasını Hindistan'a yakın bir bölge sanmaktaydı. Bu arada birçok İspanyol, zengin olmak için bu adalara kadar geldi. Bir kısmının amacı ise burada yaşayan yerli kabilelere Hıristiyanlık inancını öğretmektir.

Yine bir başka İtalyan denizci olan Amerigo Vespucci, Güney Amerika'ya kadar geldi ve buralarda araştırmalar yaptı. Amerika, adını bu gemiciden almaktadır. Portekiz Macellan ise Atlas Okyanusu'na açılarak Güney Amerika'yı dolaştı ve buradaki bir boğaza ismi verildi. Macellan, seyahatini tamamlayamasa da arkadaşları Filipinleri geçip İspanya'ya gelebildiler.

Macellan'ın arkadaşları İspanya'ya ulaştıklarında, Ümit Burnu'nu, keşfin önemiyetini biliyorlardı. Bu yol keşfedilince Portekizliler bu yeni yol sayesinde sömürge imparatorlukları kurmak ve Hindistan'a ulaşmak istiyorlardı. Keşiflerin sonucunda ise Avrupa'da toprak, zenginlik kaynağı olmaktan çıkarak ticaret ön plana geçti. Ticaretle uğraşan burjuva sınıfı daha da zenginleşerek toprak zengini soylular, ekonomik güçlerini yitirdi. Keşfedilen yerlere Avrupa'dan göçler başladı ve buralar, Avrupalıların sömürge toprakları haline geldi.

Coğrafi keşifler sonucunda ele geçirilen ülkelerin uygarlıkları yok edildi ve buradaki medeniyet izleri silindi. Baharat Yolu'nun önemini yitirmesi üzerine İslâm dünyası yoksullaşmış ve sömürgeciler tarafından abluka altına alınmıştır. Batılılar, bu keşiflerle Hıristiyanlık dinini tüm dünyaya yaydılar. Zenginleşen Avrupalılar, kültüre ve sanata önem vermeye başladı ve buradan Rönesans akımı ortaya çıktı. Babür'ün Hindistan'da hâkimiyeti sağlamaya çalıştığı dönemde Avrupalılar Hindistan'ın güney kısımlarında ticari merkezler kurmaya başlamıştı. Bu kurulan ticaret merkezleri, ileride Hindistan'ın, sömürgecilerin kucağına itilmesine sebebiyet verecektir.

Hindistan'da siyasi birliği sağlayan ilk kişi olarak tarih kitaplarında Babür Şah'ın ismi geçmektedir. Babür, yazdığı eserinde kendisini anlatmakta ve dönem ile ilgili önemli bilgiler aktarmaktadır. Babür Sultanlığı'na Osmanlı Devleti de büyük maddi yardımlarda bulunmuş, askeri ve lojistik destek sayesinde bu devlet, Hindistan'da uzun bir süre hakim olabilmıştır.

Babür'ün ölümü ile yerine Hümayun geçer. Hümayun

Şah, 1530 ile 1556 yılları arasında hüküm sürer. Bihar bölgesindeki Şir Han'ın, Babür Devleti'ne karşı ayaklanma başlatması ile Hümayun, bu zorlukla karşı karşıya kalır, savaşı kaybeder ve İran'a kaçar. Hümayun döneminde gerçekleşen bu hadise ile ülke tam on beş sene başsız kalır. 1555 yılında Safevilerin de yardımı ile Hümayun tekrar devletin başına geçer. Ardından Ekber Şah dönemi başlar.

Ekber, on üç yaşında ülkenin başına geçti. Ekber döneminde küçük olan devlet sınırları genişletildi. Babür Sultanlığı döneminde genel olarak Hindistan'da barış ortamı sağlanmıştı. Irk ve din ayırımı yapılmadan ülke yönetilmiştir. Hatta Ekber Şah döneminde ülkede hâkim olan dinler birleştirilmeye ve yeni bir sentez-din ortaya çıkarılmaya çalışıldı. Kendisinin günahsız olduğunu ileri sürdü ve Peygamber Efendimizi eleştiren ifadeler kullandı, İslamlık ile Hint dinlerini, özellikle de Budizm'i aynı pota içerisinde birleştirmeye çalıştı. Arabi lisana karşı cephe alan Ekber Şah döneminde Hindistan'da İslami ilerleme engellendi. Fakat ardından gelen Cihan Şah ve Evrengzib'in İslami duyarlılıkları, Ekber'in açtığı yarayı kısa sürede kapattı.

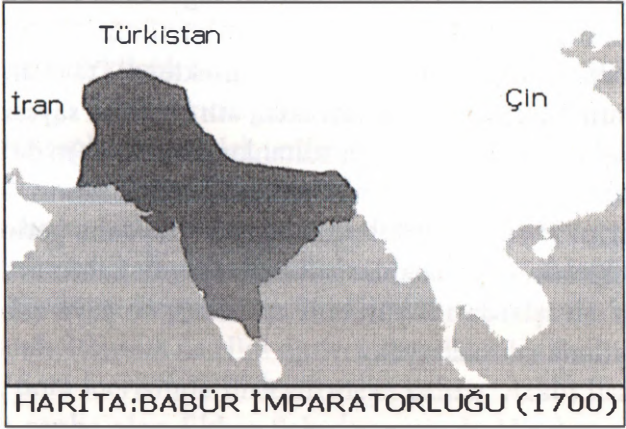
“İmparator Ekber, kanunlara bu evrenselci zihniyet açıklığını soktu: Sünnilikten resmi din olma ayrıcalığını aldı ve İranlı Şiileri eşitlik üzerine kabul etti. Hinduların dinleri lehine bir tolerans fermanı duyurdu. Ekber'i manevi üstatları kabul eden, fakat Moğol imparatorları tarafından o zamana dek zulmedilen Sihler, bugüne kadar manevi merkezleri olarak kalan Amritsar Tapınağı'nı İmparator Ekber'den aldılar. 1575 yılında Ekber, bütün

Sünni tarafların muhalefetine rağmen, Brahmanları, Budistleri, Parsiler ve Hristiyanları (genellikle Portekiz Cizvitleri) kabul eden bir ‘Din Evi’ yaptırttı. Bütün ülkelerin fanatikleri özellikle Kabil ve Özbekistan’ın ayrılıkçı uleması, onu mahkûm eden fetva verdiler. 1602’de veziri ve dostu Ebu’l Fazıl tarafından katledildi.”

Babürlüler, kısa sürede Hindistan gibi siyasi istikrarın olmadığı bir ülkede nizamı sağladılar. Bu nizam sağlamada, Babür ordusunun payı büyüktür. Ordu, atlı ve yaya birliklerden meydana gelmekteydi. Yayalar, ordunun önemsiz bir parçası iken, atlı birlikler sayesinde savaşlar kazanılırdı. Diğer sultanlar gibi Ekber’in de özel birlikleri vardı. Ekber’in, Osmanlı padişahlarının kendilerini koruyan ordularına benzer meydana getirdiği birliklerde, farklı silahlar bulunmaktaydı. Babür ordusu bazı savaşlarda iki yüz bini aşkın atlı ve yaya askerle meydana çıkmaktaydı.

“Ekber, devletin politik ve idari sistemini sağlamca yerine oturtmuştu. İmparatorluğun dengeli ve uzun ömürlü oluşu bu olaya bağlıdır. Ekber, bir ölçüde Surilerin etkisinde kalarak imparatorluk gelirini toprak rantına bağlamıştı. Köylere daha çok değer veriyor, toprağa bağlı zenginliği ön plana çıkarıyordu. Çünkü alt gelirinin yıllık vergi oranı üçte birdi. Toprağa bağlı imparatorlukların hiçbirinde görülmeyen bu vergi sistemi, Moğol hanedanının başarısıydı. Diğer yandan köylüler, kurak ve verimsiz yıllarda vergi vermiyorlardı. Bu önlem, Hint Yarımadası’nda tarımın gelişmesine yol açtı. Bütün bu önlemler, Ekber’in başarılı Maliye Nazırı Hintli Todar

Mal'ın eseri idi. Zenginleşen devlet hazinesi, ülkeyi yeni binalarla donattı. Hükümet merkezinde daima büyük projeler hazırlanıyordu. Çağına göre çok ileri bir sanayi tekniği Hint Yarımadası'nda boy gösterdi. Zengin Hint, daha da zenginleşiyor, bu arada açların iştahı kabarıyordu. İngilizler işin içine girmişti. Önce imparatorluk ordusunu yenileştirmeyi teklif ettiler.”

Ekber Şah, yabancıları devlet işlerinde maharetle kullanabiliyor ve devlete aidiyeti onlara tattırıyordu. Bünyesinde Farslı ilim adamları, Hintli iktisatçılar ve daha birçok yabancı kökenli huzur içerisinde yaşıyor ve devlete hizmet ediyordu. Hindu erkeklerden alınmakta olan cizye ile mukaddes yerlerin ziyareti sırasında Hindulardan alınan vergiyi kaldırdı. Ardından gelen oğlu Cihangir Şah (1605-1627) dönemi ise farklı uygulamalara sahne olacak ve babasının yolu yarıda bırakılacaktı. Miras aldığı imparatorluk, o dönemde dünyanın en

güçlü imparatorluklarından biriydi. İslam dünyasında ise Osmanlılardan sonra en büyük İslam ülkesi konumundaydı. Fakat Cihangir, zevk ve eğlenceye düşecek, dünyaca ünlü bahçesinin yapımı için uğraşacak, devlet işlerine pek önem vermeyecektir.

Bu dönemde Farsça hem devlet dili hem de kültür dili haline geldi. Cihangir, diğer adı ile Selim, Ekber'in oğluydu. Askeri yeteneği ve devlet yönetme idaresi zayıftı. Bu dönemde Hindistan ticareti Portekizlilerin eline geçmeye başladı. Ardından Hint alt kıtasına Hollandalılar girmeye başladı. Yine bu dönemde İngilizler, bazı yerel sultanlıklar ile antlaşmalar imzalayarak, Hindistan ticaretinde imtiyazlar elde etmeye başladı. Şah Cihan döneminde Safeviler, devletin içine düştüğü zor durumu anlayarak, Kandahar üzerine yürüdü ve günümüzde Afganistan'ın önemli bir şehri olan Kandahar'ı aldı. Kandahar, aynı zamanda Hindistan'ın doğuya açılan kapısıydı. Böyle önemli bir şehrin İran'ın eline geçmesi, Babürlüler arasında şok etkisi meydana getirdi.

Cihangir'in ölümü ile yerine Şah Cihan geçti. Şah Cihan, Dekken ve civarındaki küçük sultanlıkların üzerine yürüdü ve bir kısım sultanlıklar, Babürlülerin egemenliğini kabul etti. Şah Cihan (1628-1658) döneminde sanat ve edebiyat alanında büyük gelişmeler yaşanmış, Semerkant alınmış, Hindistan'ın tamamı için bir dizi seferler düzenlenmiştir. Bu dönemde Hindistan yolu açıldığı için ardından gelenler Hindistan'ı kolayca fethetmişlerdir. Ancak hanedan içindeki iktidar mücadelesi, onun tahttan indirilmesine neden olmuştur. Tac Mahal'in tamamlanmasından çok kısa bir zaman sonra,

akli dengesini kaybettiği gerekçesi ile oğlu Alemgir tarafından tahtan indirilerek Agra Kalesi'nde oda hapsine mahkûm edilmiştir. Ölene kadar eşi Mümtaz Mahale yaptırdığı Tac Mahal'in yapılışını izlemiştir.

Bu dönemde Bengal bölgesine Portekizliler iktisadi amaçlarla girmeye başlamış ve bölge hakkında bilgi edinmişlerdi. Fakat Portekizlilerin bölge halklarına uyguladığı politikalar karşısında Şah Cihan, büyük tepki gösterdi ve Portekizliler Bengal bölgesinden çekilmek zorunda kaldı.

Alemgir (1658-1707), diğer adı ile Evrengzib dönemi, babasını hapse attırıp yönetime gelmesi ile başladı. Bu dönemde bazı nedenlerle halk kesimleri isyan etmeye başladı. Yine bu dönemde mahalli hanedanlıklara son verildi. İki Türk-Hint soylu hanedanlık olan Kutb-Şahiler ve Adilşahlar yıkıldı, toprakları Babür imparatorluğuna dahil edildi. Bunun yanı sıra ülkenin zenginlikleri İngilizlerin dikkatini çekmiş ve bu dönemde birçok imtiyaz elde etmişlerdi.

“Evrengzib'den önce gelen üç Moğol imparatoru, bu kişilere çok değer vermemişti. Ancak Evrengzib, saltanatının güce ihtiyacı olduğu bir dönemde din adamlarına dayanmanın lüzumunu hissetti. Fakat bir hata işlemiş, Hint'in genel insan dokusunu unutmuş ve iktidar ortağı Hintlileri bir kenara itmişti. Hint unsuruna gözlerini kapayan politikası, Evrengzib'e karşı büyük bir direnişin doğmasına yol açtı. Sonunda, Afgan sınırındaki kabilelere dayanan Hintli soylular isyan ettiler, Pencap'ın Sihleri başkaldırdılar; Rajput liderleri, İslamlaştırmaya karşı çıktılar, Jat köylüleri vergilere itiraz ettiler. Asıl tehlikeli

direnif, Maratalardan geldi. Başlarında bulunan Hindu liderleri Shivaji'nin çevresinde toplanarak Daccan'da bağımsızlık ilan eden Maratalar, Hint-Türk Devleti'yle birlikte yaşamayı reddettiler. Bijapur ve Golkonda sultanlıklarını da kendi saflarına çekmişlerdi.” (Doğuşundan Günümüze İslam Dünyası, s. 83)

Bengal bölgesinin doğu kesiminde yaşayan halklar, Hindistan'ın diğer halkları tarafından dışlanmaktaydı ve burada yaşayanlarla iletişim, doğal şartlar nedeniyle gerçekleştirilememekteydi. Alemgir, öncelikle burayı fethetmeyi kafasına koydu ve planını gerçekleştirdi. Burada yaşayan halklar, diğer Hindistan yerlilerinin kendilerine olumsuz yaklaşımları nedeni ile İslamiyete sıcak bakmaya başladılar ve büyük çoğunluğu Müslümanlaşmaya başladı.

Alemgir, Mekke ve Medine'de yaşayan fakir Müslümanlara yüklü miktarda yardım göndermekteydi. Ayrıca Hindistan'da yaşayan yoksul kesimler için birçok şehirde hayır kuruluşları açılmasını sağladı. İlme ve sanata çok düşküncü. İlim meclislerine gider ve ilim sohbetlerine katılırdı. Kitap yazan âlimleri destekler ve onları bu konuda teşvik ederdi. Büyük âlimlerden büyük bir heyet oluşturulmasını sağladı ve bunlarla ülkenin anayasal çalışmasını başlattı. Oluşturulacak yasaların Hanefi fıkhına uygun olmasını istedi. Müslümanlığı teşvik edici kanunlar çıkarttı. Müslüman olan suçluların hapis cezasını affedeceğini söyledi. Bunun yanında devlet memurluklarına daha yeni Müslüman olanlarında girebileceğini duyurdu.

Alemgir Şah, Türkistan ile bağıını yitirmedi ve bu-

rada yaşayan Türklerin Babür ordusunda çalışmasını sağladı. Zira Hindistan sıcak bir memleketti ve halkı sıcaktan dolayı savaşçılık özelliklerini kaybetmekteydi. Türkistan'dan gelen binlerce Türk, Hindistan'daki Babür Devleti'nin ordusunda uzun seneler varlıklarını koruyup, devletin bekası için çalıştı.

Alemgir Şah, İngiltere'nin Hindistan'daki ticaret şirketini istemediğini aleni olarak bildirdi, fakat güçlü oldukları için elinden bir şey gelmemiştir. Bunun yanı sıra Hac yolunun güzergâhında İngiliz ticaret şirketi etkindi ve Alemgir, bu yolun güvenliği için İngiliz şirketi ile anlaşma yolunu seçti.

Evrengzib (Alemgir) döneminde zorla İslamlaştırma çalışmaları nedeniyle ülkedeki Müslüman olmayan unsurlar arasında kargaşa meydana gelmiştir. 1707'de ölümünün ardından devlet imparatorluk olacak kadar büyüye de inançlara karşı yanlış politikası nedeniyle birçok bölge, devlete katıldıktan kısa bir süre sonra isyan çıkartmıştır.

Alemgir'in ölümünün ardından 12 yıl kadar sürecek taht kavgaları başlamış, birçok şehzade birbirleriyle taht kavgası için çetin mücadelelere girişmiştir. Böylece imparatorluğun yönetici sınıfı çökmüş, planlanan reform hareketleri de bir işe yaramamıştır. Bundan sonra 60 yıl kadar sürecek Maratalar (ordu sınıfı) dönemi başlayacaktır. Bu dönemde, başta imparator olsa da söz, bu sınıfın elindedir.

Hindistan'daki bu hadiseler, Batılıların dikkatini çekmişti. İngiltere ile Fransa, Hindistan üzerinde hak iddia etmeye başladı. İngiltere, bu konuda Fransa'yı alt ederek

Hindistan üzerinde tek söz sahibi olduğunu bildirdi. Sadece kıyı kesimlerde değil, tüm ülkede İngiliz etkisi gözle görülür şekilde arttı. Ülkedeki ayaklanmaların biri bitiyor, diğeri başlıyordu. II. Bahadır Şah döneminde başlayan bir ayaklanma bahane edilerek, Bahadır Şah'ın ülkeyi terk etmesi sağlandı. Böylece Babür İmparatorluğu son buldu. İngiltere, ülkeyi işgale başladı.

Türk devletlerinin yönetimindeki Hindistan'da altın çağı yaşanmış, edebiyatı ve sanatı ile bir Hint-Türk kültürü oluşmaya başlamıştır. Hindistan'ı önce Portekizliler keşfetmiş, fakat bu bölgede tutunamamışlardır. İngilizler ise Portekizlilere göre daha yakın ilişkiler kurarak Hindistan'a girmişlerdir. "Ticaret" adı altında yavaş yavaş bölgeye hâkim olabilmışlerdir. 1612'de Hindistan'da ticaret merkezleri kuran İngilizler, bütün Avrupa'yı Hint yiyecekleri ile doyurmuşlardır.

"British East India Company" adı altında İngiltere, Hindistan üzerinde sömürgeci hedeflerini gerçekleştirmiştir. İngiltere, farklı sömürge yolları ile ülkeleri sömüren bir devlettir. 1700 yılında Hindistan alt kıtasındaki toprakları ele geçirmek için, burada büyük bir şirket kurdu. Ticaret tekelini ele geçirdi ve gemileri ile Hindistan ve Doğu Hint Adalarının zenginliklerini, gerek ülkesine gerekse tüm Avrupa'ya pazarladı. Bu şirket, zamanla iktisadi yönünün yanı sıra siyasi bir güç olarak da büyümeye başladı. Hindistan'daki yerel krallık ve sultanlıklar ile ilişkileri geliştiren şirket, Malezya ve Singapur bölgesinde de gücünü arttırdı. İşine gelmeyen krallıkla mücadeleye girişen ve istediklerini yaptıran bu şirket, gücünü İngiltere devletinden almaktaydı. 19.

asırla birlikte gücünü Çin'e kadar yaydı.

Şirketin büyük bir ordusu vardı. İngiltere'den destek alan şirket, bölgedeki payını İngiltere'nin geleceği için kullanıyordu. 19. asrın ilk yarısında şirket o kadar gelişmiş bir uluslararası iktisadi teşekkül haline geldi ki, dünya nüfusunun 5/1'i, şirketin hâkimiyeti altındaki topraklarda yaşıyordu. Bu nüfusu yönlendiren şirket, zamanla devletleşme aşamasına girdi ve şirketin yapısı ticaretten çok devlet yönetimine dönüştü.

Britanyalılar (İngilizler) Hindistan'a demiryolları, okullar ve hastaneler inşa etti ve yeni yasalar çıkardılar. Hükümetin önemli konumlarına kendi adamlarını yerleştirdiler. Kesinlikle Hint kökenli birisi önemli mevkilere getirilmedi. İngilizce, Hindistan'da resmi dil ilan edildi. Avrupa'dan gelen misyonerler ise Hindistan halkını misyonerlik faaliyetleri sonucunda Hristiyanlaştırmaya çalıştı. Bazı yerlerde kısmi başarılar elde edildi. Müslümanların bulunduğu hiçbir bölgede Hristiyanlık yayılamadı. Hristiyanlar bunu bildikleri için genellikle Hindu veya inançsızların yoğun yaşadığı yerlere yöneldiler.

Asya'da yetişen ve Avrupa'da bulunmayan, sanayi için gerekli olan hammaddelerin Avrupa'ya taşınmasında öncü rol oynayan İngiliz şirketleri; zamanla pamuk, ipek, tuz, çay ve afyonun tekeli de ele geçirdi. 1857 Hint ayaklanması ile şirketin hakları Britanya Kraliyeti'ne devredildi. Böylece Britanya Hükümeti Hindistan'ı aldı ve İngiliz Kraliçesi aynı zamanda Hindistan'ın Kraliçesi unvanını almış oldu. Fakat 1857 Hint ayaklanması İngilizler ile Hindistanlıların arasındaki ayrılığı daha da derinleştirdi. Hindistan'da millî hareketler doğmaya

başladı. Bu hareketlerin fikir babaları ise Müslüman kökenli Hintlilerdi. Özellikle Türk Kurtuluş Savaşı'nı örnek almaktaydılar.

II. Dünya Savaşı'nın ardından, İngiltere bölgeye hâkim olamayacağını anlayınca, Hindistan'dan çekilme kararı almış, ülkedeki Müslümanlar, kurulacak ülkenin Hindu temelli olduğunu anlayınca ayrılma kararı almışlar ve Hindistan'dan ayrılıp Pakistan'ı kurmuşlardır. Gandhi, Müslümanların ayrılmamasını istiyor, fakat Hindu inancına mensup olanlar ile İngiltere beraber hareket ederek Müslümanları Hindistan'dan atmak istiyorlardı. İngiltere burada Hindistan'ı bölmek isterken, Müslümanların tek bir devlet altında birleşmesini de istemiyordu. İngiltere'nin amacı, Hindistan'dan kopmuş onlarca küçük devlet idi.

1948'de Hindistan bağımsızlığına kavuştu. Ülkedeki Müslümanlar ise Pakistan adında bir devlet kurdular. Bazı bölgelerde Müslümanlar ile Hindular arasında çok büyük hadiseler meydana geldi. 1947-1971 yılları arasında Hindistan ve Pakistan üç defa savaştı. 1971 yılında ise Pakistan'ın doğu toprakları ayrılarak, Hindistan'ın da desteği ile Bangladeş adında Müslüman bir devlet daha meydana getirildi.

Babür Devleti Kültür ve Medeniyeti

Hindistan'da kurulan Türk devletlerinin en önemlisi Babür İmparatorluğu'dur. Babür İmparatorluğu'nun başında bulunan hükümdar için Padişah, Şah ve Hakan unvanları kullanılmıştır. Babür İmparatorluğu devlet

teşkilatlanması Gaznelilere ve Selçukluların teşkilatlanmasına benzemektedir.

Babür hükümdarları, Hindistan'ı kendi vatanları olarak görmüşlerdi. Bu özellik, tipik Türk kağanlarının özelliklerine benzemektedir. Türkler gittikleri yerleri vatan edinmişler ve oraları mamur etmişlerdi. Babür hakanları da Delhi ve Agra'daki saraylarında otururlardı. Yaptıkları saraylar Hint, Moğol, Fars ve Türk kültürlerine ait motiflerle süslüydü. Bu saraylar duvarlarla çevrili olup, askerler tarafından da korunurdu. Cihangir'in yaptırdığı saray dillere destandı. Babürlüler, şehzadelerin devlet yönetim tecrübesi kazanmaları için orduların başında görevlendirirlerdi. Devlet yönetiminde hükümdardan sonra en yetkili kişi "vekil-i mutlak" denilen hükümdar vekili idi.

Çoğu zamanlarda devleti tek başına hükümdar yönetirdi. Devletin mali işleri için de vezir atanırdı. Devletin giderlerini denetlemek, devletin bütün gelir ve gider defterinin tutulmasını sağlamak ve hükümdarları mali işler konusunda aydınlatmakla ilgili divan görevlileri vardı.

Ülke, vilayetlere ayrılırdı ve bu vilayetlere vali görevlendirilirdi. Genellikle valiler, hükümdarın onayını almış asker kişiler arasından seçilirdi. Babür İmparatorluğu'nun başlıca gelir kaynakları; tarım ürünleri ihracatı, deniz taşımacılığından elde edilen gelirler, cizye ve bağımlı ülkelerin ödedikleri vergilerden oluşmaktaydı.

Babür hükümdarları Hindistan'da İslamiyet'in yayılması için çok çalışmışlardır. Fakat diğer dinlere karşı da hoşgörülü bir politika izlemişlerdi. Babürlüler, Hanefi

mezhebine bağılıydı ve hükümdarları bu mezhebin yayılmasını için çalışmışlardır. Yan komşuları Safeviler ise sıkı bir şekilde Şii inancını desteklemekteydiler. Oysaki İran'ın çoğunluğu Şii mezhebine bağılı değildi.

Babür hükümdarları, din adamlarına büyük saygı duymuşlar ve din adamlarının çok iyi yetişmeleri için de gayret göstermişlerdi. Hindistan'daki birçok tasavvuf büyüğünün adı ve şöhreti İstanbul'a kadar gelmişti. Hatta Osmanlı padişahları bile Hint âlimlerinin dini konularda yazdığı eserleri okuyorlardı.

“Halk, daha çok Tanrı adına konuşan kutsal kişiler, tarikat liderleri, gezgin ya da yerleşik vaizler, şeyhler ya da babaların etkisi altındaydı. Resmi olarak tüm Çağatay ülkesi (tıpkı geri kalan tüm Türk dünyası gibi) Hanefi mezhebindendi, ancak İslamiyet az çok asimile olmuş, eski inançlarının üzerini örten bir tür ince zar haline gelmişti. Bu inançlar; din değıştirmemiş ya da sadece görünüşte değıştirmiş Moğollar arasında kuşkusuz daha yaygındı ve Cengiz Han'ın yasalarına, yani Yasak'a dayanıyordu. Yasak, o dönemde kendilerini Cengiz Han'a daha az bağılı hisseden Türklere de uygulanıyordu. Babür buna gönderme yaparak, kendi dönemi içinde Yasak'a hâlâ sadık olduğunu ama artık ataların geleneklerine körü körüne bağılı kalınmaması gerektiğini söylemiştir. 16. yüzyılın başında bu geleneklerin izlerini hâlâ yoğun olarak görebildiğimizi düşünürsek, yarım yüzyıl önce bu etkinin daha güçlü olduğu söylenebilir. Babür gibi İslamiyet'i tam olarak benimsemiş, inançlı ve İslam hukuku konusunda eğitimli bir hükümdarda bile eski Altay dininin etkileri görölmekteydi. İnsanla-

rın öldükten sonra akdoğana dönüşmediklerini bilecek kadar bilgiliydi, ama yine de babası ya da büyükbabası öldüğünde bu inancı reddetmeye cesaret edememiş ve son derece açık bir biçimde, 'Akdoğan oldular.' demiştir. Eğer aydın kesim bu biçimde düşünüyorsa, alt sınıflar kim bilir nelere inanmaktaydı?"

Roux'un aktardığı bilgiler, hemen hemen İslamiyet'in yayıldığı bütün coğrafyalarda meydana gelmiş hadiselerdir. Araplar ve İranlılar da İslamiyet'in içerisine kendi kültürlerine ait öğeleri girdirmek istemişlerse de Kur'an'ın aslının korunması, İslam'ın asimile olmasının önüne geçmiştir.

Her vilayet merkezinde ve kazalarda kadılar bulunurdu. Kadılar, davaları dini hükümlere göre sonuçlandırırlardı. Babür hükümdarları bilime, bilim adamlarına, şair ve sanatçılara büyük önem verip onları korumuşlardır. Bu özellikleri de Türk devlet adamlarının özelliklerine benzemektedir. Türk tarihinde âlime, ilme ve ilim yuvalarına düşman bir sultan gelmemiştir. Özellikle Ekber Şah ve Cihan Şah dönemlerinde eğitime büyük önem verilmiş ve bunların zamanında birçok medrese açılmıştır. Medreselerde sadece dini ilimler okutulmamış, aynı zamanda ahlak, matematik, astronomi, tarım, ev idaresi, siyaset, mantık, tıp, tarih gibi dersler okutulmuştur. Her ne kadar Babür İmparatorluğu'nun resmî dili Farsça ise de saray ve orduda Türkçe konuşulurdu. Babürlülerde, tarih yazıcılığında büyük ilim adamları ortaya çıkmış ve bunlar devlet desteği ile büyük eserler kaleme almışlardı. 15. ve 16. asırda, bilinen dünyayı yöneten altı büyük Türk devleti vardı. O dönem dünyayı dolaşan seyyahlar,

tüm dünyayı Türk kökenli hanedanlıkların idare ettiğini yazıyorlardı. Mısır ve Arabistan'da Memlukler, Anadolu ve Balkanlarda Osmanlılar, İran ve Kafkasya'da Safeviler, Karadeniz'in kuzeyinde Altın Orda Devleti, Merkezi Asya'da Özbekler, Hint alt kıtasında ise Babürlüler, hâkimiyetlerini sürdürmekteydi. Robinson, eserinde bu durumu şu şekilde ifade etmektedir:

“Osmanlı, Safevi, Özbek ve Mugal devletleri; Türklerin askeri ve siyasi etkinliğinin eşi görülmemiş bir zaferini temsil ederler. Her dört devlette de hükümdar ailelerinin ana dilleri Türkî dillerden biriydi ve yönetimler iktidara geçmek için Türk ya da Türk-Moğol aşiretlere veya askeri birliklere dayanıyorlardı. Ancak kültürel açıdan Türkçenin zaferi fazla belirgin değildi. Sarayın barok lehçesi olan Osmanlıca, Osmanlı seçkinlerinin idari, tarihi ve edebi dili haline gelirken, Özbek Türkistan'da Çağatay Türkçesi ya da eski Özbekçe aynı konuma yükseldi. Öte yandan Arapça, bütün bölgede din ve ilahiyat dili olmayı sürdürürken, aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nun Arap eyaletlerinin edebi, tarihi ve ticari diliydi. İran ve Mugal Hindistan'ında eğitilmiş Müslümanların ve Mugal devletlerinin başlıca idari ve yazışma dili olan Farsça da İstanbul, Anadolu, İran, Türkistan ve Kuzey Hindistan'da en prestijli ortak dildi. Bu dönemin başlarında Osmanlı Türkleri, İranlılar, Özbekler ve Hint Müslümanları, egemen seçkinler grubuna dahil olabilmek için Farsça şiir yazmak zorundaydılar.

Babürlüler, estetik açısından dünyaya büyük bir hediye bıraktılar. Şah Cihan döneminde yaptırılan ve yapımında Osmanlı Türklerinin de emeği olan büyük

mimari şah eser olan Tac-Mahal, buna en iyi örnektir. Bunun yanı sıra Babürlülerin Hindistan şehirciliğine de büyük katkıları oldu. Hindistan'daki şehirlerin büyük kısmının temelleri bu dönemde atıldı ve yeni birçok şehir kuruldu. Delhi, Agra, Dakka ve Lahor gibi şehirler hızla büyüdü ve buralarda büyük sanat eserleri inşa edildi.

Türk tarihinin en parlak devrelerinden birisi olan 16. asırda Hindistan'da güneş gibi parlayan Babürlüler yükselişe geçmişti. 17. asırla birlikte Hindistan Türk İmparatorluğu, dünyanın önemli mimari eserlerinden birisini yapmaya başlamıştı. Eşinin vefatı üzerine çok üzülen Şah Cihan, eşini ölümsüz kılmak ve hatırasını yad etmek için büyük bir anıt-kabir yaptırmaya karar verdi ve önemli bir eser vücuda geldi. Eşi Mümtaz Mahal'in güzelliğine yakışır şekilde bir eser yapılmasını emretti ve yapılacak eser, Hindistan ayakta kaldığı müddetçe var olacaktı. Dünyanın farklı ülkelerinden mimari alanda yetişmiş büyük şahsiyetler ülkeye davet edildi ve mimarlardan projeler istendi. Şah Cihan, İstanbul'dan gelen Mehmet İsa Efendi'nin projesini beğendi ve onayladı. Mehmet İsa Efendi, Mimar Sinan'ın öğrencisiydi ve mimari alanda büyük ustalardan birisiydi. Çizdiği projenin maketini beğenen Şah Cihan, binlerce işçinin de desteği ile anıtın inşaatını başlattı.

Dünyanın zarif anıtları arasında sayılan Tac-Mahal'in yapılması 22 sene devam etti. Semerkant'tan gelen Muhammed Şerif'in yardımı ile baş mimar Mehmet İsa Efendi'nin projesi hayata geçirilmeye başlandı. İnşaatında yalnız beyaz mermer kullanılan Tac-Mahal, geceleri ay gibi parlamaktaydı. Tac-Mahal'in bulunduğu Agra şehrinden

yüzlerce kilometre uzakta olan mermer bloklar taşınarak anıt için kullanılmıştı. Anıt eserin bulunduğu alan, geniş bir bahçelik alandır ve büyük bir kapıdan buraya girilmektedir. Aynı zamanda anıt mezarın yanında cami ve birkaç eser daha bulunmaktadır. Abide her yönden büyük bir eserdi. İçerisinde okunan Kur'an-ı Kerim, insanı etkileyecek şekilde yankılanmaktadır.

“Tac-Mahal, 1181 metrekare bir alan kaplar. Bu alan, asıl anıtın kapladığı sahadır. Büyük bahçesi ve bu bahçenin içindeki ek anıtlarla eserin umumi heyeti, birkaç misli bir büyüklüktedir. Anıt, iki muazzam tepsi üzerine inşa edilmiştir. Birinci tepsi kırmızı taştan, daha üstte olan ikincisiyse, beyaz mermerdendir. İlk tepsi zeminden 1,5 metre, ikincisi 6 metre yüksekliktedir. Merdivenle çıkılır. Birinci tepsi, her kenarı 109 metre olan bir karedir. Asıl anıt, bu karenin üzerinde yükselir. Tac-Mahal'in kubbesinin yerden yüksekliği 82 metredir. Sultan Ahmed Camii'nin kubbe yüksekliği 43 metre olduğuna göre, hayli yüksek olduğu anlaşılır. Fakat yanlara doğru fazla yayılmamış, bilakis toplanmıştır. İnşaatta son derece berrak, damarsız beyaz mermer kullanılmıştır. Aynı mermerden anıtın çevresine 4 minare yapılmıştır. Minareler, İstanbul minareleri kadar yüksek ve ince değildir. Her biri 42 metredir. Gece mehtabın ve gündüz güneş ışığının muhtelif saatlerde anıtın muhtelif cephelerine aksi, Tac-Mahal'in manzarasını her an değiştirmektedir. Anıtın içinde bulunduğu muazzam bahçe, ağaç ve çiçek bölümleri ile pek güzel bir şekilde bezenmiştir. Hindistan Türk İmparatorluğu'nun o zamanki başkenti olan Agra şehrine hâkim olan Tac-Mahal, Cemne Nehri'ne dayanmaktadır. Bahçedeki mermer havuzda anıt, olanca

ihtişamıyla akis yapmaktadır.”

Babürlüler, genel anlamda Hindistan’da İslamiyet’in yayılmasını ve yerleşmesini sağladılar. Bu devletin döneminde Hindular da tek devlet çatısı altında toplanmış oldu. Ayrıca Hindistan mimarisine çok önemli eserler kazandıran Babürlüler, yaptıkları bahçeler ile başta İngilizler olmak üzere dünyadaki birçok devleti etkilediler. Babür Şah, Türk diline önem veren büyük bir devlet adamıydı. Ne var ki onun vefatı ile birlikte Babürlüler Türkçe yerine Farsçaya önem vermişler, akabinde ise mahalli diller ile karışmış melez bir dil ortaya çıkmıştır. Bu dil, günümüz Pakistan’ın resmi devlet dili olan Urduca’dır. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Forsu’na birer yıldızla işlenen, tarihteki 16 Türk devletinden birisidir.

Babürlüler ile Osmanlılar Arasındaki İlişkiler

Babürlülerin ardından Hindistan’da İngiliz sömürge dönemi başladı; fakat bu dönem, bir asır bile sürmeden Hindistanlılar bağımsızlıklarını kazandılar. Hindistan’daki Türk-İslam devletleri döneminde sağlam bir Müslüman nüfus meydana geldi. Bu nüfus kendisini korumayı başardı. Birçok Müslüman âlim, Müslümanların Hindistan’daki diğer dinlerden etkilenmesini ve sentez bir inanış ortaya çıkmasını önlemeye çalıştı.

Günümüzde Hindistan, Pakistan ve Bangladeş’te toplam 500 milyonu (2015 itibariyle) aşkın Müslüman yaşamaktadır. Bu bölgede yaşayan Müslümanların Türkiye’yi çok sevmelerinin tarihi nedenleri bulunmaktadır. Hindistan’ı yöneten Gazneliler, Selçuklular, Delhi

Sultanlığı, Babürlüler gibi devletlerin Türk kökenli olmalarının yanı sıra Osmanlıların da bu sevginin ortaya çıkmasında önemli payları vardır. Hindistan Müslümanları, tarihlerinden gelen deruni bir aşk ile Türk milletine bağlıydılar. Osmanlı Devleti hiçbir zaman Güney Asya üzerinde egemenlik meydana getirecek bir savaşa kalkışmadığı halde, bu bölgede yaşayan milyonlarca Müslüman kendi rızaları ile İstanbul'a yani Halifeye bağlı olduklarını tüm dünyaya ilan ediyorlardı. Hint Müslümanları, I. Dünya Savaşı'nın ardından Osmanlıyı parçalamak üzere hazırlanan antlaşmaları kınamışlar, İngiltere'yi Osmanlı üzerindeki sert tavrından dolayı eleştirmişlerdir. Defalarca toplu grevlere gidilmiş, Millî Mücadele'ye askeri yardım için binlerce Hintli, Afgan sınırını geçmeye kalkışmıştır. İş Bankası'nın temelleri, buradan gönderilen maddi yardımlar ile atılabilmektedir. Hint Müslümanları tarafından kurulan birçok örgüt, dernek, teşkilat ve kuruluş, nihai hedef olarak Osmanlıların sömürge tesirinden kurtarılması için ellerinden geleni yapacaklarını, hatta silahlı direniş örgütleri kuracaklarını, bildirilerinde belirtmişlerdir. İngiliz sömürgesinde yaşayan Müslüman Hintliler, gerek Kuvay-ı Milliye'yi gerekse Millî Mücadele'yi maddi ve manevi olarak desteklemişlerdir. Bu desteğin ortadan kalkması için İngilizler birçok isnatsız iftiralar ortaya atmışlardır. Hint Müslümanları kendilerini, İngiliz sömürgeciliği döneminde Osmanlı'ya olan bağlılıklarını göstermek zorunda hissediyorlardı. Çünkü Hint çoğunluğun yanında azınlık konumunda olduklarından kendilerini yalnızlık psikolojisi içerisinde hissediyorlardı. Halife'ye bağlılık, bir anlamda sahipsizlik duygularını bastırıyor, zorda kalmaları durumunda Ha-

life'nin onlara yardım eli uzatacağına inanıyorlardı. Hint Müslümanları, Osmanlı Devleti'nin dağılması ve yok olması ile birlikte İslam'ın temsiliyeti-bekası sorununun ortaya çıkacağına inanıyorlardı. Hint Müslümanları, bu olaya kendi nazariyelerinden bakıyorlar ve Osmanlı düşerse ileride kendilerinin de yok olacağını öne sürüyorlardı. Hint Müslümanları, Osmanlı-Rus Savaşı'nda, İngiltere'nin Osmanlı'dan taraf tavır almasını istemişler ve İngiliz makamlarına baskı yapmışlardır. Hintli Müslümanların bu savaşta Osmanlı Devleti'ne asıl yardımı, açılan yardım sandıklarında toplanan paralardır. Hint yarımadasının bu asil yürekli insanları onca fakirliklerine rağmen Osmanlı'ya 10 milyon rupinin üstünde yardım göndermişlerdir. Kaynaklar, toplumun bütün kesimlerinin bu yardıma iştirak ettiğini bildirmektedir. Bu dönemde Hindistan'da büyük bir kuraklık-kıtlık yaşanmış, milyonlarca insan ölmüştür. Bu kadar zorluğa rağmen Hintliler Osmanlı'ya yardım ellerini uzatmışlardır. II. Abdülhamit'in Afganistan'a gönderdiği elçinin Hindistan'a varması ile bu elçinin etrafında 60 bin kişilik bir kalabalık toplanmıştır. İngiltere bu olaydan etkilenmiş ve Halife'ye olan ilgi ve sevginin temelini İslam kardeşliğinden kaynaklandığını anlamıştır. Ahmed Hulusi, apar-topar Hindistan'dan uzaklaştırılmıştır. Hintliler, bağımsız Pakistan'ın kuruluşunda Kurtuluş Savaşı'nı örnek almışlar ve bağımsız bir Müslüman devlet olmanın gerekliliğine inanmışlardır. Pakistan'ın kurucularından Muhammed Ali Cinnah (1876-1948) ve Pakistan'ın millî şairi Muhammed İkbal, Gazi Atatürk'ten övgüyle söz etmişler ve her fırsatta Türklerin yön vermesi ile zorlukları aştıklarını belirtmişlerdir. Hatta İkbal, Gazi Atatürk'e

övgüler dolu bir şiirde kaleme almıştır. Türkiye gerek Afganistan meselesinde gerekse Pakistan'ın komşuları ile olan meselelerinde her zaman bu iki kardeş ülkenin yanında yer almıştır. Pakistan, Türk dış siyasetinde her zaman “dost” olarak nitelendirilmiştir.

Bir Hikâye: Çocuğunu Satılığa Çıkaran Kadın

“Çok zor şartlar altında devleti 33 yıl dâhice idare eden Abdulhamid Han'ın Osmanlı tahtından indirilmesinden sonra Osmanlı Devleti'nin başına Balkan galesi açılıp, Sırp, Yunan, Bulgar ve Karadağlı çapulcuların İstanbul önlerine kadar gelmeleri üzerine, binlerce kilometre ötedeki Müslüman Hintli kardeşlerimiz, genç kızların çeyizlerini, ihtiyarların cenaze masrafları için köşeye ayırdıkları paralara kadar neleri varsa ortaya dökmüşlerdi. Bu yardım kampanyası sırasında Peşaver'de çok fakir bir kadın, verecek bir şeyi olmaması üzerine kucagındaki minicik yavrusunu halka gösterip onu satılığa çıkartıp, karşılığında alacağı parayı Osmanlı'ya yardım için vereceğini ilan etmiştir.”

KAYNAKÇA

Ahmed Akmaz, “Rus Yayılmacılığı Karşısında Kafkasya Müridizm Hareketi”, Bizim Gençlik Yayınları, Kayseri, 1994.

Ahmet Demir, “Osmanlı Padişahları”, Kamer Yay.

Ahmet Demirci, “Osmanlı’nın Altın Sayfaları”, Kamer Yayıncılık, İstanbul, 2015.

Ahmet Tabakoğlu, “Türk İktisat Tarihi”, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1997.

Akdes Nimet Kurat, Türkler Ansiklopedisi, C 8, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002.

Ali Çimen, “Tarihi Değiştiren İmparatorluklar”, Timaş Yayıncılık, İstanbul, 2010.

Alphonse de Lamertine, “Aşiretten Devlete Türkiye Tarihi (Haz. M.R. Uzman), 1.cilt, Tercüman 1001 Temel Eser, 1949.

Asaf Hüseyin, “Batının İslam’la Kavgası”, (Çev: Mesut Karaşahan), Pınar Yayınları, Nisan 1991.

Atilla Şahiner, “Osmanlı Tarihi”, Timaş Yayıncılık, İstanbul, 2012.

Bahaeddin Ögel, “Büyük Hun İmparatorluğu Tarihi”,

İstanbul, 1980.

Bahaeddin Ögel, “Türk Kültürünün Gelişme Çağları I-II”, MEB Basımevi, İstanbul, 2001.

Bahaeddin Ögel, “Türk Kültürünün Gelişme Çağları”, MEB Basımevi, İstanbul, 2001.

Bahattin Uslu, “Türk Mitolojisi”, Kamer Yayıncılık, İstanbul, 2016.

Bayram Yıldızgil, “El-Kaide ve Küresel Uzantıları”, AZ Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Bernard Lewis, “Alamut Kalesi ve Hasan El Sabbah”, Nokta Kitap, İstanbul, 2012.

Cahit Akşit, “Dinler Tarihi”, Kamer Yayıncılık, İstanbul, 2016.

Cemal Kutay, “Bilinmeyen Tarihimiz”, Dizerkonca Matbaası, İstanbul, 1974,

Cihan Alkan, “Türklerin Ortadoğu Hâkimiyeti”, Kamer Yayıncılık, 2016.

Cuma Vural, “Osmanlı Hikâyeleri”, Liya Yayıncılık, Ankara, 2013.

Çığır Doğu Zorlu, “Türk Devletleri Tarihi”, Kamer Yayınları, İstanbul, 2015.

D. Ahsen Batur, “1200 Yıllık Sürgün”, Selenge Yayınları, İstanbul, 2013.

D. Mehmet Doğan, “Türk Kimliğinin Coğrafyaları”, Yazar Yayınları, Ankara, 2010.

D. Mehmet Doğan, “Yüzyılın Soykırımı”, Vakit Ya-

yıncılık, İstanbul, 2006.

Doğuşundan Günümüze İslâm Dünyası, Milliyet, İstanbul, 1985.

Ed. Francis Robinson, “Cambridge Resimli İslâm Ülkeleri Tarihi”, (Çev: Zülal Kılıç), Kitap Yay. İstanbul, 2005.

Erhan Arıklı, “Günümüzdeki Türk Halkları ve Tarihleri”, Nüans Yayınevi, 2007.

Feridun Kandemir, “Medine Müdafaası”, Nehir Yayınları, İstanbul, 1991.

H. M. Balyuzı, “Hz. Muhammed ve İslâm Devri”, Çeviren: Süreyya Güler, Kazancı Matbaacılık, İstanbul, 1996.

Hakan Boz, “Tarihi Değiştiren Mektuplar”, Yediveren Yayıncılık, 2017.

Hasan Basri Bilgin, “Mazideki Adamlar”, Yediveren Yayıncılık, İstanbul, 2011.

Hasan Erbay (ed.), “Dede Korku Kitabı - Han'ım hey”, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yayınları, Ankara, 2014.

Heyet, “Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi”, c.13, Çağ Yayınları, İstanbul, 1989.

Hüseyin Tekinoğlu, “Göktürkler”, Kamer Yayıncılık, İstanbul, 2016.

Hüseyin Tekinoğlu, “Selçuklu Tarihi”, İstanbul, Kamer Yayınları, İstanbul, 2015.

Hüseyin Tekinoğlu, “Türkler”, Kamer Yayıncılık, İstanbul, 2015.

İbrahim Kafesoğlu, “Selçuklu Tarihi”, MEB, İstanbul, 1992.

İlber Ortaylı, “Türklerin Tarihi 2”, Timaş Yayınları, İstanbul, 2016.

İlhan Bahar, “Teşkilat-ı Mahsusa MİT ve İstihbarat Örgütleri”, Kamer Yay. İstanbul.

İlya Zaitsev, “Astrahan Hanlığı”, (Çev: Zharmukhamed Zardukhan), Türkler Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yayınları, Cilt 8, 2002.

İrfan Ülkü, “Moskova’yla İslâm Arasında Orta Asya”, Kum Saati Yayınları, İstanbul, 2002.

İsa Yusuf Alptekin, “Doğu Türkistan Davası”, Seha Yayıncılık, İstanbul, 1992.

İstanbul, 2007.

J. Von Hammer, “Osmanlı Tarihi”, Kamer Yayınları, İstanbul, 2013.

Jean-Paul Roux, “Babur”, Kabalcı Yayıncılık, İstanbul, 2007.

Jean-Paul Roux, “Türklerin Tarihi”, (Çev: Aykut Kazancıgil, Lale Arslan-Özcan) Kabalcı Yayıncılık, İstanbul, 2007.

Laszlo Rasonyi, “Tarihte Türklük”, Örgün Yayınevi, Nurer Uğurlu, H. Z. Koşay, T. Andaç, İstanbul, 2008.

Manole Neagoe, “Bozkırın Üç Atlısı Attila-Cengiz Han-Timur”, Çatı Kitapları, (Türkçesi: Müstecip Ülküsal), İstanbul, 2011.

Mehmed Niyazi, “Türk Tarih Felsefesi”, Ötüken

Yayıncılık, İstanbul, 2011.

Mehmet Saray, “Yeni Türk Cumhuriyetleri Tarihi”, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2014.

Muhammed Ebu Zehra, “Dünya İslâm Birliği”, Esra Yayınları, İstanbul, 1996.

Mustafa Fatihoglu, “İslâm Tarihinin İftihar Tabloları”, İki Dünya Yayıncılık, İstanbul, 2010.

Mustafa İlber, “Geçmişten Günümüze Türkmenler (Oğuzlar)”, HDY Yayıncılık, Ankara, 2010.

Mustafa Müftüoğlu, “Yalan Söyleyen Tarih Utansın”, Başak Yayınları, İstanbul, 2006.

Müslüman Bilim Adamları-I, Türkiye Gazetesi Yayınları, İstanbul, 2005.

Nesimi Yazıcı, “İlk Türk-İslâm Devletleri Tarihi”, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013.

Nihad Sami Banarlı, “Türk Edebiyatı Tarihi”, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 2001.

Nihal Atsız, “Türk Tarihinde Meseleler”, Ötüken Yayıncılık, İstanbul, 2014.

Oğuz Çetinoğlu, “Türklerin Muhteşem Tarihi”, Bilgeoğuz Yayıncılık, İstanbul, 2014.

Osman Öndeş, “Kudüs’ü Nasıl Kaybettik”, Tarih Mecmuası 10, 1967.

Osman Turan, “Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkuresi Tarihi I-II”, Boğaziçi Yayınları, 1999.

Ömer Faruk Yılmaz, “Tarihin Arka Sayfalarından

I-II, Çamlıca Yayıncılık, 2012.

Ömürkul Karayev, “Türkler ve Kağanlıkları”, Çev. Mustafa Kalkan, Bilge Kùltür Yayınları, 2008.

Plano Carpini, “Moğolistan Seyahatnamesi (1245-1247)”, Engin Ayan, Gece Kitaplığı, 2014.

Ramazan Özey, “İslâm Dünyası”, Erkam Yayınları, İstanbul, 1996.

Roger Graudy, “Yaşayan İslâm”, (Çev: Mehmet Bayrakdar), Pınar Yayınları, 2011.

Ruy Gonzales de Clavijo, “Semerkant Sefaretnamesi”, Tarih Mecmuası 7, 1967.

S. F. Mahmud, “İslâm Tarihi”, (Çev: A. Kevenkoğlu-Ayhan Sümer), Varlık Yayınevi, Ankara, 1962.

Seda Şener, “Mimar Sinan”, 5Renk Yayınevi, İstanbul, 2013.

Server Tanilli, “Yüzyılların Gerçeğı ve Mirası İnsanlık Tarihine Giriş Ortaçağ II”, Say Yayıncılık, İstanbul, 1986.

Sinan Meydan, “Atatürk ve Türklerin Saklı Tarihi”, İnkılap Yayıncılık, İstanbul, 2016.

Sultan Mahmut Kaşgarlı, “Uygur Türkleri Kùltürü ve Türk Dünyası”, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2004.

Süleyman Kocabaş, “Osmanlı İsyanlarında Yabancı Parmağı”, Vatan Yayınları,

Tahsin Tunalı, “Tac-Mahal”, Hayat Tarih Mecmuası, Sayı 9, 1967.

Tahsin Ünal, “Türkler Nasıl Müslüman Oldu”, Tarih

Mecmuası 10, 1967.

Tolga Uslubaş, “Geçmişten Günümüze Dünya”, Melisa Matbaacılık, İstanbul.

Türk ve İslâm Devletleri, C.2, Türkiye Gazetesi Yayınları, İstanbul, 2005.

Türkler Ansiklopedisi, C II, Yeni Türkiye Yayınları, (Türkler 2 adlı görseller) 2002.

Ümit Hassan, “Osmanlı Devletine Kadar Türkler”, Cem Yayınevi, İstanbul, 1997.

V. V. Bartold, “Orta Asya”, Çev. Ahsen Batur, Selenge Yayınları, İstanbul, 2010.

Yılmaz Öztuna, “Büyük Tarih Ansiklopedisi”, Bates Yayıncılık, Ankara, 1992.

Yılmaz Öztuna, “Tarihçi Gözüyle”, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul, 2010.

Yılmaz Öztuna, “Türk Tarihinden Yapraklar”, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1985.

Yusuf Has Hacı, “Kutadgu Bilig”, (Fikri Silahdaroğlu), T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000.

Babür hükümdarları, Hindistan'ı kendi vatanları olarak görmüşlerdi. Bu özellik, tipik Türk kağanlarının özelliklerine benzemektedir. Türkler gittikleri yerleri vatan edinmişler ve oraları mamur etmişlerdi. Babür hakanları da Delhi ve Agra'daki saraylarında otururlardı. Yaptıkları saraylar Hint, Moğol, Fars ve Türk kültürlerine ait motiflerle süslüydü. Bu saraylar duvarlarla çevrili olup, askerler tarafından da korunurdu. Cihangir'in yaptırdığı saray dillere destandı. Babürlüler, şehzadelerin devlet yönetim tecrübesi kazanmaları için orduların başında görevlendirirlerdi. Devlet yönetiminde hükümdardan sonra en yetkili kişi "vekil-i mutlak" denilen hükümdar vekili idi.

PARANA